

SEJMIK WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

Pl. Powstańców Warszawy 1, 50-154 Wrocław, tel. 71 340 64 29, 71 340 65 09, fax 71 340-62-03

KSD.152.1.2022
RPW/428 /2022

Wrocław, 4 stycznia 2022 roku

Szanowny Pan
Paweł Czyż
Rzecznik Prasowy – Członek Zarządu Głównego
Zjednoczenia Chrześcijańskich Rodzin

Szanowny Panie Rzeczniku,

w odpowiedzi na Państwa petycję w sprawie przyjęcia przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego „Karty Praw Rodziny”, uprzejmie informuję, co następuje:

W dniu 28 grudnia 2021 r. wpłynął do Kancelarii Sejmik Województwa Dolnośląskiego mail zawierający pismo Rzecznika Prasowego – Członka Zarządu Głównego ZChR z petycją Zjednoczenia Chrześcijańskich Rodzin (dalej Zjednoczenie) w sprawie przyjęcia przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego „Karty Praw Rodziny” (dalej „Karta”) wraz z projektem uchwały Sejmiku Województwa Dolnośląskiego oraz tekstem projektu przedmiotowej „Karty” mającej stanowić załącznik uchwały. Do zlecenia dołączono skan maila oraz pisma.

Zgodnie z art. 30a ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. z 2020 r. poz. 1668 z późn. zm.) sejmik województwa rozpatruje petycje składane przez obywateli. Prawo do składania petycji art. 63 Konstytucji RP traktuje jako wolność i prawo polityczne odsyłając do szczegółowej regulacji ustawowej, co nastąpiło w art. 2 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz.U. z 2018 r. poz. 870), z godnie z którym petycja może być złożona przez osobę fizyczną, osobę prawną, jednostkę organizacyjną niebędącą osobą prawną lub grupę tych osób, do organu władzy publicznej, którym bez wątpienia jest organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego zgodnie z zasadą udziału samorządu terytorialnego w sprawowaniu władzy publicznej z art. 16 ust. 2 zd. pierwsze Konstytucji RP, a w tym sejmik województwa zgodnie z art. 15 ustawy o samorządzie województwa. Petycje mogą być składane w myśl art. 2 ust. 2 ustawy o petycjach w interesie publicznym, podmiotu wnoszącego petycję lub podmiotu trzeciego za jego zgodą. Zaś przedmiotem petycji zgodnie z art. 2 ust. 3 ustawy „może być żądanie, w szczególności, zmiany przepisów prawa, podjęcia rozstrzygnięcia lub innego działania w sprawie dotyczącej podmiotu wnoszącego petycję, życia zbiorowego lub wartości wymagającej szczególnej ochrony w imię dobra wspólnego, mieszczących się w zakresie zadań i kompetencji adresata petycji”.

Ustawa o petycjach mimo daleko idącego odformalizowania procedury składania petycji formułuje wymagania, które musi spełniać petycja m.in. w zakresie oznaczenia podmiotu wnoszącego petycję a to wskazania siedziby podmiotu wnoszącego petycję innego niż osoba fizyczna lub grupa osób fizycznych (art. 4 ust. 2 pkt 2) oraz podpis osoby reprezentującej podmiot wnoszący petycję, który w przypadku petycji składanej za pomocą środków komunikacji elektronicznej może być opatrzony kwalifikowanym podpisem elektronicznym (art. 4 ust. 4 i 5) w rozumieniu art. 20a ust. 1

pkt 3 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz.U. z 2021 r. poz. 2070). W myśl art. 41 k.c. siedzibą osoby prawnej jest miejscowość, w której siedzibę ma jej organ zarządzający, chyba że ustawa lub oparty na niej statut stanowią inaczej. Wskazać przy tym należy, że osoby prawne zgodnie z art. 38 k.c. działają przez swoje organy w sposób przewidziany w ustawie i opartym na niej statucie, jest zatem zasadne, aby osoba reprezentująca osobę prawną wskazała legitymację do reprezentacji, zwłaszcza gdy występuje w imieniu organu kolegalnego osoby prawnej.

Niespełnienie wymogów formalnych prowadzi do skutków prawnych określonych w art. 7 ustawy o petycjach i tak w razie braku oznaczenia podmiotu wnoszącego petycję wymaganego art. 4 ust. 2 pkt 1 ustawy oraz w razie braku wskazania siedziby wymaganego art. 4 ust. 2 pkt 2 ustawy petycję pozostawia się bez rozpatrzenia. W piśmie stanowiącym przedmiot niniejszej opinii oznaczono podmiot wnoszący petycję jako „Zjednoczenie Chrześcijańskich Rodzin” nie wskazując ani charakteru prawnego, ani rodzaju podmiotu w sposób właściwy dla osób prawnych m.in. przez oznaczenie właściwego numeru we właściwym rejestrze osób prawnych, do którego wpis warunkuje nabycie osobowości prawnej, co rodzi wątpliwość co do właściwego i pełnego oznaczenia podmiotu wnoszącego petycję. Rodzi także wątpliwość prawo do reprezentacji tak oznaczonego podmiotu wnoszącego petycję, gdyż określenia osoby wnoszącej pismo w imieniu Zjednoczenia jako „Rzecznik Prasowy – Członek Zarządu Głównego” bez wskazania przepisów ustawy stanowiącej podstawę działania Zjednoczenia lub opartego na niej statutu Zjednoczenia, względnie uchwały organu osoby prawnej uprawniającej do złożenia oświadczenia woli w jego imieniu, uzasadnia zarzuty natury formalnoprawnej dotyczące kwalifikacji pisma. W piśmie nie wskazano siedziby podmiotu wnoszącego petycję opatrzoną je jedynie oznaczeniem miejscowości, w której pismo zostało sporządzone, co nie spełnia wymogu oznaczenia siedziby osoby prawnej. Tym samym należy rozważyć pozostawienie petycji bez rozpatrzenia jako niespełniającej wymagań formalnoprawnych na podstawie art. 7 ust. 1 ustawy o petycjach.

Należy również wziąć pod uwagę przedmiot petycji. Zjednoczenie „wnosi o przyjęcie przez Sejmik [...] „Karty Prawa Rodziny” według przedłożonego projektu uchwały i projektu „Karty” mającej stanowić załącznik do uchwały. Analizując treść art. 2 ust. 3 ustawy o petycjach nawet przy najdalej idących interpretacjach użytego w nim zwrotu „w szczególności” co pozwala uznać, że przedmiotem petycją mogą być różne żądania a nie tylko zmiany przepisów prawa czy podejmowania opisywanych w tym przepisie rozstrzygnięć i działań (zob. J. Jaśkiewicz, Ustawa o petycjach. Komentarz, Warszawa 2015, art. 2 pkt IV), nie może prowadzić do wykorzystywania petycji dla celów realizowanych w innych instytucjach prawnych. W istocie rzeczy bowiem petycja Zjednoczenia jest inicjatywy uchwałodawczą ta zaś zgodnie z art. 89a ustawy o samorządzie województwa przysługuje wyłącznie grupie mieszkańców województwa, a nie osobom prawnym czy jednostkom niemającym osobowości prawnej (np. stowarzyszeniom zwykłym). Tym samym petycja nie spełnia wymogu z art. 4 ust. 2 pkt 4 ustawy o petycjach i na podstawie art. 7 ust. 2 tej ustawy wymaga wezwania podmiotu wnoszącego petycję do jej uzupełnienia lub wyjaśnienia treści usuwających tę istotną wadę.

Rozpatrzenie petycji może nastąpić pod warunkiem spełnienia wymagań stawianych projektom uchwał przez ustawę o samorządzie województwa i Statutu Województwa Dolnośląskiego. Dotyczą one oznaczenia podstawy prawnej, jak również wymagań formalnoprawnych dotyczących treści uchwały i jego układu, bowiem zgodnie z § 62 ust. 5 Statutu „Uchwała powinna być sformułowana w sposób zrozumiały, zwięzły i logiczny oraz poprawny pod względem językowym”, a ponadto winna spełniać wymagania Zasad techniki prawodawczej, ujętych w rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz.U. z 2016 r. poz. 283). Analiza treści projektu uchwały „w sprawie przyjęcia przez Województwo Dolnośląskie Karty Praw Rodziny” wskazuje na błędy w samym tytule, bowiem „Kartę” może przyjąć jedynie Sejmik Województwa Dolnośląskiego a nie Województwo Dolnośląskie, nadto w § 1 projektu przewidziano, że „Karta” ma stanowić „moralną i etyczną podstawę dla funkcjonowania samorządu na terenie Województwa Dolnośląskiego”, co jest błędem logicznym, gdyż Województwo Dolnośląskie jest samorządem wojewódzkim, a nie terenem, na którym funkcjonuje bliżej nie oznaczony samorząd (na terenie województwa dolnośląskiego funkcjonuje wiele jednostek samorządu terytorialnego). Również projektowana treść „Karty” rodzi wiele zastrzeżeń pod względem językowym, a jej układ treści, w tym stosowane oznaczenia jednostek redakcyjnych nie spełniają wymagań Zasad techniki prawodawczej. Z tych powodów projekt nie może stać się przedmiotem procedury uchwałodawczej Sejmiku Województwa Dolnośląskiego.

Bardziej jednak istotne są wady materialnoprawne projektu uchwały i jej załącznika zważywszy na zastrzeżenie ustawodawcy poczynione w art. 2 ust. 3 in fine ustawy o petycjach o tym, że „rozstrzygnięcia lub działania” objęte żądaniem podmiotu wnoszącego petycję „mieszczą się w zakresie zadań i kompetencji adresata petycji”. Należy pamiętać, że zgodnie z zasadą praworządności z art. 7 Konstytucji RP organy władzy publicznej zobowiązane są działać na podstawie i w granicach prawa. Autorzy petycji wskazali jako podstawę prawną projektowanej uchwały art. 14 ust. 1 pkt 1, 4a i 5 ustawy o samorządzie województwa, należy jednak zwrócić uwagę, że w odróżnieniu od gminy województwo nie może wykonywać zadań w danym zakresie przedmiotowym, jeżeli nie są one konkretnie wskazane w odpowiedniej ustawie prawa materialnego, co wynika z wyraźnego podkreślenia przez ustawodawcę we wprowadzeniu do wyliczenia nie tylko „wojewódzkiego” charakteru zadań wyliczonych w tym przepisie, ale też zaznaczeniu, że są one „określone ustawami”. Jeśli zatem chodzi o zadania w zakresie edukacji publicznej, w tym szkolnictwa wyższego z pkt 1, to są to zadania określone w art. 8 ust. 22 i 26 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz.U. z 2021 r. poz. 1082) odnoszące się do zakładania i prowadzenia placówek doskonalenia nauczycieli, bibliotek publicznych oraz szkół podstawowych specjalnych, szkół ponadpodstawowych, w tym integracyjnych oraz z oddziałami integracyjnymi lub specjalnymi, szkół sportowych i mistrzostwa sportowego i placówek oświatowo-wychowawczych, w tym szkolnych schronisk młodzieżowych, placówek kształcenia ustawicznego oraz centrów kształcenia zawodowego, placówek artystycznych, poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym poradni specjalistycznych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków socjoterapii, specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, specjalnych

ośrodków wychowawczych, ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych, placówek zapewniających opiekę i wychowanie uczniom w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania - o zasięgu regionalnym lub ponadregionalnym, a także zakładania publicznych kolegiów pracowników służb specjalnych. Do tych szkół, placówek i kolegiów odnosi się zadania województwa w zakresie zapewnienia kształcenia, wychowania i opieki, w tym kształcenia specjalnego i profilaktyki społecznej z art. 11 ust. 2 pkt 3 Prawa oświatowego. Do zadań województwa w zakresie szkolnictwa wyższego należy prawo do przyznawania stypendiów studentom na podstawie art. 96 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2021 r. poz. 478). Zestawienie tych zadań z treściami postanowień „Karty” zawartymi w przedłożonym w ramach petycji projekcie uchwały nie wskazuje na materialnoprawne podstawy do pojęcia uchwały przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego, co grozi stwierdzeniem nieważności takiej uchwały z powodu istotnego naruszenia prawa z racji braku podstawy prawnej do jej podjęcia lub wadliwej interpretacji istniejącej podstawy prawnej.

Jeśli zaś chodzi o zadania wymienione w art. 14 ust. 1 pkt 4a i 5 ustawy o samorządzie województwa, to dotyczą one wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz polityki prorodzinnej. Do zadań tych nawiązuje odpowiednio art. 21a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2021 r. poz. 2268), który określa zadania województwa w obrębie koordynowania działań na rzecz sektora ekonomii społecznej w regionie z art. 21 pkt 4a skierowane m.in. na aktywizację, integrację oraz reintegrację społeczną i zawodową rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, jak również art. 6 ust. 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2021 r. poz. 1249), zgodnie z którym zadania własne województwa obejmujące opracowanie i realizację wojewódzkiego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, inspirowanie i promowanie nowych rozwiązań w tym zakresie, opracowywanie ramowych programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz ramowych programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych. Wreszcie wprost do art. 14 ust. 1 pkt 4a ustawy o samorządzie województwa nawiązują przepisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej (Dz.U. z 2020 r. poz. 821), które wyznaczają szczególną rolę zarządowi województwa w sprawowaniu kontroli na regionalnymi placówkami opiekuńczo-terapeutycznymi oraz interwencyjnymi ośrodkami preadopcyjnymi w art. 38b ust. 6 z uprawnieniami określonymi w art. 38b ust. 8 i 10. Ponadto w art. 93 ust. 3 i 4 upoważniono samorząd województwa do prowadzenia lub zlecania prowadzenia regionalnej placówki opiekuńczo-wychowawczej lub interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego i łączenia prowadzonej przez siebie formy instytucjonalnej z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, podobnie jak w art. 154 do prowadzenia ośrodków adopcyjnych. Wreszcie szereg przepisów wyznacza zadania marszałka województwa w zakresie załatwienia indywidualnych spraw dotyczących pieczy zastępczej. Zestawienie tych zadań z treściami postanowień „Karty” zawartymi w przedłożonym w ramach petycji projekcie uchwały nie wskazuje na materialnoprawne podstawy do pojęcia uchwały przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego, co grozi stwierdzeniem nieważności takiej uchwały z powodu istotnego naruszenia prawa z racji braku podstawy prawnej do jej podjęcia lub wadliwej interpretacji istniejącej podstawy prawnej.

Analiza treści pisma prowadzi do następujących ustaleń:

Ad. 1) petycja została złożony przez podmiot niewłaściwie oznaczony co do swego charakteru i siedziby a także jego reprezentacji, tym samym nie spełnia wymogów określonych w art. 4 ust. 2 pkt 1 i 2 oraz ust. 4 i 5 ustawy o petycjach;

Ad. 2) ocena realizacji wymogu spełnienia przez projekt niezbędnych elementów treści, a także ocena zgodności z prawem przedstawia się następująco:

a) błędnie określono podstawę prawną uchwały, bowiem wymieniony w niej art. 18 pkt 20 ustawy o samorządzie województwa nie znajduje zastosowania, skoro żadne przepisy prawa nie przewidują wykonania zadań z art. 14 ust. 1 pkt 1, 4a i 5 ustawy o samorządzie województwa w formie przyjęcia proponowanej „Karty”, a wyłącznie we wskazanych w przywołanych przepisach prawa materialnego formach i zakresach regulacji;

b) projekt uchwały określa jej przedmiot jako „w sprawie przyjęcia przez Województwo Dolnośląskie Karty [...]” tym samym przedmiot uchwały został sformułowany błędnie, a treść § 1 wykracza poza zakres właściwości Sejmiku Województwa Dolnośląskiego wyznaczony przepisami prawa, co jest sprzeczne z art. 2 ust. 3 in fine ustawy o petycjach oraz zasadą praworządności z art. 7 Konstytucji RP.

W związku z powyższym należy uznać, że petycja Zjednoczenia Chrześcijańskich Rodzin nie spełnia wymogów materialno- i formalnoprawnych i tym samym winna być pozostawiona bez rozpatrzenia jako wniosek najdalej idący w zakresie działań przewidzianych w art. 7 ustawy o petycjach.

Mając powyższe na uwadze, w załączeniu zwracam Państwa korespondencję w sprawie.

Z poważaniem

Przewodniczący
Sejmiku Województwa Dolnośląskiego

Andrzej Jaroń
Andrzej Jaroń

Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego
Kancelaria Sejmiku
Wpłynęło: **28-12-2021**
L. dz. **2PW/111071/2021**

Warszawa, 28 grudnia 2021 r.

Przewodniczący Sejmiku Województwa Dolnośląskiego
Pan Andrzej Jaroń

P E T Y C J A

w sprawie podjęcia przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego uchwały w sprawie przyjęcia „Karty Praw Rodziny”

UZASADNIENIE

Zjednoczenie Chrześcijańskich Rodzin wnosi o przejęcie przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego „Karty Praw Rodziny”.

PROJEKT

Uchwała nr / / 2022
Sejmiku Województwa Dolnośląskiego
z dnia 2022 r.
w sprawie przyjęcia przez Województwo Dolnośląskie
Karty Praw Rodziny

Na podstawie art. 18 pkt 20 w związku z art. 14 ust. 1 pkt 1, pkt 4a i pkt 5 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. 2019 poz. 512 z późn. zm.) oraz § Statutu Województwa Dolnośląskiego stanowiącego załącznik do uchwały Nr / / Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia r. w sprawie uchwalenia Statutu Województwa Dolnośląskiego (Dz. Urz.Woj. poz. z późn. zm.) – uchwała się, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się „Kartę Praw Rodziny”, zatwierdzoną przez Świętego Jana Pawła II w 1983 roku, jako moralną i etyczną podstawę dla funkcjonowania samorządu na terenie Województwa Dolnośląskiego stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Dolnośląskiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Celem złożonej propozycji uchwały Sejmiku Województwa Dolnośląskiego jest urzeczywistnienie potwierdzonej przez ustrojudawcę w preambule Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej „zasady pomocniczości umacniającej uprawnienia obywateli i ich wspólnot” poprzez wzmocnienie rodziny jako podstawowej wspólnoty społecznej oraz zapewnienie jej ochrony przed wpływami ideologii podważających jej autonomię i tożsamość. Założyciele Wspólnoty Europejskiej Robert Schumann, Konrad Adenauer, Alcide De Gasperi i inni nie tylko budowali Europę Ojczyzn, ale już wówczas, przed kilkoma dekadami Robert Schumann powiedział, że "albo Europa będzie chrześcijańska, albo nie będzie jej wcale".

Za koniecznością podjęcia proponowanej Karty przemawia m.in. fakt sformułowania przez komisarz ds. równości Unii Europejskiej Helenę Dalli dokumentu poświęconego „polityce integracyjnej Unii Europejskiej”.

W tekście, do którego autorstwa pani Dalli, opisano kryteria językowe jakimi powinni posługiwać się urzędnicy w relacjach tak między sobą jak i ze światem zewnętrznym. W efekcie z języka powinny zniknąć takie określenia jak Boże Narodzenie – zamiast niego lepiej posługiwać się opisem „okres świąteczny”, podobnie należy dążyć do likwidacji posługiwania się zbyt chrześcijańskimi imionami. Komisja Europejska podkreśla konieczność unikania "uznania kogokolwiek za chrześcijanina". Autorzy dokumentu tłumaczą to faktem, że nie każdy obchodzi święta Bożego Narodzenia.

Cytując za dziennikiem Il Giornale:

„W imię polityki równości Komisja Europejska atakuje Boże Narodzenie, zachęcając jednocześnie, aby w trakcie rozmów nie używać zwrotów kojarzących się z chrześcijaństwem. I tak np. zaleca się, aby nie używać sformułowania „okres świąteczny może być stresujący”, ale „okres wakacyjny może być stresujący”. Komisja posuwa się do tego, że odradza nawet używanie imion chrześcijańskich. "Dlatego zamiast »Maria i Jan są parą międzynarodową«, musimy powiedzieć »Malika i Giulio są parą międzynarodową«". To nie wszystko: „Np. zabronione jest używanie zwrotu „Panna lub Pani”, jak również zabrania się rozpoczynania konferencji od zwrotu w stronę publiczności „Panie i panowie”.

„Musimy zawsze oferować wszechstronną komunikację, zapewniając w ten sposób, że każdy jest doceniany we wszystkich naszych materiałach, bez względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub wyznanie, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną” – wskazuje w przedmowie komisarz Helena Dalli, była działaczka Maltańskiej Partii Pracy - wspierającej niegdyś Muammara Kaddafiego oraz partii sprzeciwiającej się akcesji Malty do UE.

Do tego, mężczyzna z brodą z dzieckiem na ręku jako Matka Boża w objęciach ciemnoskórego drugiego mężczyzny na opublikowanym zdjęciu. Tęczowa Święta Rodzina na okładce niemieckiego magazynu – to inicjatywa „ambasadora” LGBTIQ przy Parlamencie Europejskim Riccardo Simonettiego z grudnia 2021 roku.

W tym kontekście wszystkim polecamy słowa Świętego Jana Pawła II z 13 czerwca 2003 roku na temat Karty Praw Rodziny: „Chciałbym z tego miejsca ponowić wezwanie skierowane do przywódców narodów oraz twórców prawa, aby sumiennie wypełniali swe zadania obrony rodziny oraz promowali kulturę życia. W tym roku przypada dwudziesta rocznica opublikowania przez Stolicę Apostolską Karty Praw Rodziny. Zawiera ona «podstawowe prawa właściwe owej naturalnej i powszechnej społeczności, jaką jest rodzina». Są to prawa «dyktowane przez ludzkie

sumienie jako wartości wspólne całemu rodzajowi ludzkiemu», prawa które «wypływają ostatecznie z tego prawa, które zostało wpisane przez Stwórcę w serce każdego człowieka». Mam nadzieję, że ten ważny dokument będzie nadal cenną pomocą i punktem odniesienia dla osób, które z różnych racji pełnią zadania i funkcje społeczne i polityczne.”

Czas zatem najwyższy, aby polskie samorządy przyjęły odpowiednie uchwały intencjonalne, w kształcie, który przedstawiamy poniżej.

PROJEKT

KARTA PRAW RODZINY

przedłożona przez Stolicę Apostolską wszystkim ludziom, instytucjom i władzom zainteresowanym misją rodziny w świecie współczesnym

WPROWADZENIE

Karta Praw Rodziny powstała na życzenie wyrażone przez Synod Biskupów, który odbywał się w Rzymie w 1980 r. i był poświęcony "Zadaniom chrześcijańskiej rodziny we współczesnym świecie" (por. Propositio n. 42). Jego Świątobliwość Papież Jan Paweł II w Adhortacji Apostolskiej *Familiaris consortio* (n. 46) podjął życzenie Synodu i zobowiązał Stolicę Apostolską do opracowania Karty Praw Rodziny po to, aby mogła być ona przedłożona zainteresowanym środowiskom i władzom. Ważne jest właściwe zrozumienie natury i stylu przedstawionej tutaj Karty.

Dokument ten nie stanowi wykładu teologii dogmatycznej czy moralnej na temat małżeństwa i rodziny, chociaż wyraża myśl Kościoła w tej dziedzinie. Nie jest także kodeksem postępowania przeznaczonym dla zainteresowanych osób czy instytucji. Również nie jest to zwykła deklaracja teoretycznych zasad dotyczących rodziny. Celem Karty jest przedstawienie wszystkim współczesnym chrześcijanom i niechrześcijanom ujęcia - na tyle pełnego i uporządkowanego, na ile to było możliwe - podstawowych praw właściwych owej naturalnej i powszechnej społeczności, jaką jest rodzina.

Przedstawione w Karcie prawa są wyrażone w niej ze świadomością, kim jest człowiek i czym są wspólne wartości całego rodzaju ludzkiego. Wizja chrześcijańska jest w niej obecna jako światło Objawienia Bożego, które oświeca naturalną rzeczywistość rodziny. Prawa w niej zawarte wypływają ostatecznie z tego prawa, które zostało wpisane przez Stwórcę w serce każdego człowieka. Społeczeństwo jest powołane do obrony tych praw przed jakimkolwiek ich naruszeniem oraz do poszanowania ich i szerzenia tego, co się składa na ich integralną treść. Przedstawione tu prawa winny być rozpatrywane zgodnie ze specyficznym charakterem Karty. W niektórych wypadkach są to normy ściśle wiążące prawnie; w innych postulaty i zasady odnoszące się do prawodawstwa, jakie winno być stworzone i do rozwoju polityki rodzinnej. Zawsze są profetycznym wezwaniem na rzecz instytucji rodziny, wymagającej szacunku oraz ochrony przed wszelkiego rodzaju uzurpacją.

Prawie wszystkie zawarte tu zasady można zresztą znaleźć w innych dokumentach, zarówno w dokumentach Kościoła, jak i w dokumentach wspólnoty międzynarodowej. Celem niniejszej Karty jest dostarczenie lepszego i bardziej precyzyjnego ich opracowania oraz zebranie ich w organiczną, porządkową i usystematyzowaną całość. Do tekstu dołączono wykaz "Źródeł i materiałów", do których się odwoływano i z których zaczerpnięto niektóre sformułowania.

Obecnie Kartę Praw Rodziny przedstawia Stolica Apostolska, centralna i najwyższa instytucja władzy Kościoła katolickiego. Dokument został ubogacony bardzo wieloma uwagami i sugestiami, stanowiącymi owoc szerokiej konsultacji przeprowadzonej wśród członków Konferencji Episkopatu całego Kościoła, jak również spośród znawców tej dziedziny, reprezentujących różne kultury.

Potwierdzając, dla dobra społeczeństwa, powszechną świadomość podstawowych praw rodziny, Karta dostarcza tym wszystkim, którzy dzielą odpowiedzialność za wspólne dobro, model i punkt odniesienia dla opracowania ustawodawstwa i polityki rodzinnej oraz ukierunkowanie dla programów działania. Równocześnie Stolica Apostolska przedkłada z całym zaufaniem ten dokument międzynarodowym organizacjom rządowym, które, z racji swej kompetencji oraz ze względu na działalność podejmowaną dla obrony i popierania praw człowieka, nie mogą nie dostrzegać łamania podstawowych praw rodziny czy godzić się na ich łamanie.

Oczywiście, Karta jest skierowana także do samych rodzin: celem jej jest umocnienie w nich świadomości niezastąpionej roli i miejsca, jakie zajmuje rodzina: pragnie zachęcić rodziny do łączenia się między sobą dla obrony i umacniania swych praw; jest dla rodzin zachętą do wypełniania ich zadań, by w dzisiejszym świecie rola rodziny była coraz wyraźniej ceniona i uznawana.

Wreszcie Karta zwraca się do wszystkich, mężczyzn i kobiet, aby mając na uwadze obecne i przyszłe dobro ludzkości, uczynili wszystko dla zapewnienia ochrony praw rodziny i umocnienia instytucji rodziny.

Stolica Apostolska ogłaszając niniejszą Kartę, oczekiwaną przez przedstawicieli Episkopatów całego świata, zwraca się ze szczególnym apelem do wszystkich członków Kościoła i wszystkich instytucji kościelnych, aby z całą mocą dali świadectwo chrześcijańskiemu przekonaniu, że nic nie jest w stanie zastąpić rodziny w wypełnianiu jej misji oraz by starali się zapewnić rodzinom i rodzicom niezbędne oparcie oraz pomoc w wypełnianiu zadań, które Bóg im powierzył.

WSTĘP

Stwierdzając, że:

- A. prawa ludzkie, chociaż ujęte jako prawa jednostki, posiadają podstawowy wymiar społeczny, wyrażający się w sposób zasadniczy i przyrodzony w rodzinie;
- B. rodzina zbudowana jest na małżeństwie, głębokim i uzupełniającym się związku mężczyzny i kobiety, który opiera się na nierozdzielnej więzi małżeństwa zawartego dobrowolnie i publicznie, otwartego na przekazywanie życia;
- C. małżeństwo jest instytucją naturalną, wyłącznie jemu powierzona jest misja przekazywania życia;
- D. rodzina, związek naturalny, pierwotny w stosunku do państwa czy jakiegokolwiek innej wspólnoty, posiada swoje własne, niezbywalne prawa;
- E. rodzina, będąca czymś znacznie więcej niż tylko zwykłą jednostką prawną, społeczną czy ekonomiczną, stanowi wspólnotę miłości i solidarności, jedyną pod względem możliwości nauczania i przekazywania wartości kulturalnych, etycznych, społecznych,

- duchowych i religijnych, istotnych dla rozwoju i powodzenia własnych członków oraz społeczeństwa;
- F. rodzina jest miejscem spotkania różnych pokoleń, które pomagają sobie wzajemnie w osiągnięciu pełniejszej mądrości życiowej oraz w godzeniu praw poszczególnych osób z wymaganiami życia społecznego;
 - G. rodzina i społeczeństwo, połączone ze sobą żywotnymi i organicznymi więzami, uzupełniają się w funkcji obrony i rozwoju dobra wszystkich ludzi i każdego człowieka
 - H. doświadczenie różnych kultur na przestrzeni wieków unaocznilo konieczność uznawania i obrony instytucji rodziny przez społeczeństwo;
 - I. społeczeństwo, a w szczególności państwo i organizacje międzynarodowe, winny czynić wszystko co możliwe celem zabezpieczenia wszelkiej pomocy - politycznej, ekonomicznej, społecznej i prawnej - niezbędnej do umocnienia jedności i stabilności rodziny, tak aby mogła ona sprostać swym specyficznym zadaniom;
 - J. prawa, podstawowe potrzeby, powodzenie i wartości rodziny, choć w wielu wypadkach są coraz lepiej chronione, często jednak nie są uznawane, a nawet są zagrożone przez różne ustawy, instytucje i programy społeczno-ekonomiczne;
 - K. wiele rodzin jest zmuszonych do życia w warunkach ubóstwa, które uniemożliwiają wypełnianie przez nie z godnością ich roli;
 - L. Kościół katolicki, świadom tego, że dobro człowieka, społeczeństwa i samego Kościoła związane jest z życiem rodziny, zawsze uważał, że jego posłannictwem jest głoszenie wszystkim wpisanego w naturę ludzką zamysłu Bożego, dotyczącego małżeństwa i rodziny, popieranie ich i obrona przed jakimikolwiek atakami;
 - M. Synod Biskupów, zebrany w 1980 r., wyraźnie zalecił opracowanie Karty Praw Rodziny i przedłożenie jej wszystkim zainteresowanym.

Stolica Apostolska, po zasięgnięciu opinii Konferencji Episkopatów, przedkłada obecnie

KARTĘ PRAW RODZINY

i wzywa wszystkie państwa, organizacje międzynarodowe oraz wszystkie instytucje i osoby zainteresowane do szanowania tych praw, do zapewnienia rzeczywistego ich uznawania i przestrzegania.

ARTYKUŁ 1

Każdy człowiek ma prawo do swobodnego wyboru drogi życiowej, a więc do zawarcia związku małżeńskiego i założenia rodziny albo do pozostawania w stanie bezżennym.

- a. Każdy mężczyzna i każda kobieta, po osiągnięciu wieku odpowiedniego do zawarcia małżeństwa i posiadający niezbędne do jego zawarcia zdolności, ma prawo do pobrania się i założenia rodziny, bez żadnej dyskryminacji; ustawowe ograniczenia tego prawa, stałe lub czasowe, mogą być wprowadzane jedynie wówczas, gdy wypływają z obiektywnych i poważnych wymagań samej instytucji małżeństwa oraz jego znaczenia publicznego i społecznego; w każdym przypadku muszą one szanować godność i

podstawowe prawa człowieka.

- b. Ci, którzy zamierzają się pobrać i założyć rodzinę, mają prawo oczekiwać ze strony społeczeństwa zapewnienia im takich warunków moralnych, wychowawczych, społecznych i ekonomicznych, które pozwolą im z całą świadomością i odpowiedzialnością wykonywać prawo do małżeństwa.
- c. Władze publiczne winny wspierać instytucjonalną wartość małżeństwa; związki pozamałżeńskie nie mogą być stawiane na równi z małżeństwami zawartymi w sposób właściwy.

ARTYKUŁ 2

Małżeństwo może zostać zawarte wyłącznie za dobrowolną i obopólną zgodą, odpowiednio wyrażoną.

- a. Doceniając tradycyjną w wielu kręgach kulturowych rolę rodziny w kierowaniu decyzjami dzieci, należy wystrzegać się wszelkiego przymusu, który przeszkadzałby w wyborze określonej osoby na współmałżonka.
- b. Przyszli małżonkowie posiadają prawo do wolności religijnej; tak więc żądanie odrzucenia wiary lub zmiany wyznania niezgodnie z sumieniem, stawiane jako warunek zawarcia małżeństwa, jest pogwałceniem tego prawa.
- c. W naturalnym uzupełnianiu się mężczyzny i kobiety oboje oni posiadają w małżeństwie tę samą godność i równe prawa.

ARTYKUŁ 3

Małżonkowie mają niezbywalne prawo do założenia rodziny i decydowania o czasie narodzin i liczbie dzieci, uwzględniając w pełni obowiązki wobec siebie samych, wobec dzieci już narodzonych, rodziny i społeczeństwa, we właściwej hierarchii wartości i zgodnie z naturalnym porządkiem moralnym, który wyklucza uciekanie się do antykoncepcji, sterylizacji, spędzania płodu.

- a. Poczynania władz publicznych lub organizacji, zmierzające do ograniczenia w jakikolwiek sposób wolności małżonków w podejmowaniu decyzji co do potomstwa, stanowią ciężką obrazę godności ludzkiej i sprawiedliwości.
- b. W stosunkach międzynarodowych pomoc gospodarcza udzielana na rzecz rozwoju ludów nie może być uzależniana od akceptacji programów antykoncepcji, sterylizacji czy spędzania płodu.
- c. Rodzina ma prawo do pomocy ze strony społeczeństwa w tym, co dotyczy wydania na świat i wychowania dzieci. Małżeństwa wielodzietne mają prawo do odpowiedniej pomocy i nie mogą być poddawane dyskryminacji.

ARTYKUŁ 4

Życie ludzkie, od samego poczęcia, bezwzględnie winno być otoczone troską i szacunkiem.

- a. Spędzanie płodu jest bezpośrednim pogwałceniem podstawowego prawa każdej istoty ludzkiej - prawa do życia.
- b. Poszanowanie dla godności ludzkiej wyklucza jakiegokolwiek manipulacje eksperymentalnie dokonywane na ludzkim embrionie lub inne jego wykorzystywanie.
- c. Każda interwencja w dziedzictwo genetyczne osoby ludzkiej, której celem nie jest korekta anomalii, stanowi pogwałcenie prawa do nienaruszalności fizycznej i pozostaje w sprzeczności z dobrem rodziny.
- d. Zarówno przed, jak i po narodzeniu, dzieci mają prawo do ochrony i specjalnej opieki; to samo dotyczy matek w okresie ciąży i - w rozsądnych wymiarach - po porodzie.
- e. Wszystkie dzieci, bez względu na to, czy narodziły się z małżeństwa, czy też ze związku pozamałżeńskiego, posiadają takie same prawa do opieki społecznej i do troski o pełny rozwój ich osobowości.
- f. Sieroty oraz dzieci pozbawione rodziców czy opiekunów winny być otoczone przez społeczeństwo szczególną troską. W sprawach dotyczących adopcji lub przyjęcia dzieci na wychowanie przez inną rodzinę, państwo powinno wprowadzić odpowiednie ustawy prawne, które ułatwią rodzinom zdolnym do tego przyjęcie dzieci potrzebujących opieki - na stałe lub czasowo - a jednocześnie uwzględniające naturalne prawa rodziców.
- g. Dzieci upośledzone posiadają prawo do tego, by w domu i w szkole mieć warunki sprzyjające ich ludzkiemu rozwojowi.

ARTYKUŁ 5

Rodzice, ponieważ dali życie dzieciom, mają pierwotne, niezbywalne prawo i pierwszeństwo do wychowania potomstwa i dlatego muszą być uznani za pierwszych i głównych jego wychowawców.

- a. Rodzice mają prawo do wychowania dzieci zgodnie ze swoimi przekonaniami moralnymi i religijnymi, z uwzględnieniem tradycji kulturalnych rodziny, które sprzyjają dobru i godności dziecka; winni także otrzymywać od społeczeństwa odpowiednią pomoc i wsparcie konieczne do wypełnienia roli wychowawców.
- b. Rodzice mają prawo do swobodnego wyboru szkół lub innych środków niezbędnych do kształcenia dzieci, zgodnie z własnymi przekonaniami. Władze publiczne winny sprawić, że rozdział dotacji publicznych będzie rzeczywiście umożliwiał rodzicom korzystanie z tego prawa, bez nakładania na nich niesprawiedliwych ciężarów. Rodzice nie powinni, w sposób bezpośredni czy pośredni, być zmuszani do dodatkowych wydatków, co stanowiłoby niesprawiedliwą przeszkodę lub ograniczenie możliwości korzystania z tego uprawnienia.
- c. Rodzice mają prawo do tego, że ich dzieci nie będą musiały uczęszczać do szkół, które nie zgadzają się z ich własnymi przekonaniami moralnymi i religijnymi. W szczególności wychowanie seksualne, stanowiące podstawowe prawo rodziców, winno dokonywać się zawsze pod ich troskliwym kierunkiem, zarówno w domu, jak i w wybranych i

kontrolowanych przez nich ośrodkach wychowawczych.

- d. Naruszane są prawa rodziców, gdy państwo narzuca obowiązkowy system wychowania, z którego zostaje usunięta całkowicie formacja religijna.
- e. Podstawowe prawo rodziców do wychowywania dzieci powinno być wspierane przez rozmaite formy współpracy rodziców z nauczycielami i kierownictwem szkoły, a w szczególności przez dopuszczenie obywateli do uczestnictwa w działalności szkoły oraz w określaniu i wprowadzaniu w życie polityki wychowawczej.
- f. Rodzina ma prawo wymagać, by środki społecznego przekazu stanowiły pozytywne narzędzie budowania społeczeństwa i by wspierały podstawowe wartości rodziny. Jednocześnie rodzina ma prawo do odpowiedniej ochrony, a w szczególności do ochrony swych najmłodszych członków, przed ujemnymi wpływami i nadużyciami ze strony środków przekazu

ARTYKUŁ 6

Rodzina ma prawo istnieć i rozwijać się jako rodzina.

- a. Władze publiczne winny uznawać i wspierać godność, słuszną niezależność, intymność, integralność i stałość każdej rodziny.
- b. Rozwód narusza samą instytucję małżeństwa i rodziny.
- c. System rodziny wielkiej, tam, gdzie istnieje, winien być otaczany szacunkiem i opieką, by mógł lepiej wypełniać swoją tradycyjną funkcję w zakresie solidarności i wzajemnej pomocy, przy jednoczesnym uznawaniu praw małej rodziny i godności każdego z jej członków jako osoby.

ARTYKUŁ 7

Każdej rodzinie przysługuje uprawnienie do swobodnego organizowania życia religijnego w ognisku domowym pod kierunkiem rodziców, jak również prawo do publicznego wykonywania i głoszenia swojej wiary, uczestniczenia w kulcie publicznym oraz swobodnego wyboru programów wychowania religijnego, bez znoszenia z tego powodu jakiegokolwiek dyskryminacji.

ARTYKUŁ 8

Rodzina ma prawo do wypełniania swej funkcji społecznej i politycznej w budowaniu społeczeństwa.

- a. Rodziny mają prawo do zrzeszania się z innymi rodzinami i instytucjami celem właściwego i gorliwego wypełniania swych zadań, a także dla ochrony praw rodziny, popierania jej dobra i reprezentowania interesów.
- b. Rodziny i zrzeszenia rodzin winny mieć zapewnione prawo do wypełnienia właściwej im roli w przygotowywaniu i wprowadzaniu w życie programów gospodarczych,

społecznych, prawnych i kulturalnych, mających wpływ na życie rodzinne.

ARTYKUŁ 9

Rodziny mają prawo oczekiwać od władz publicznych właściwej, nikogo nie dyskryminującej polityki rodzinnej w kwestiach prawnych, gospodarczych, społecznych, finansowych.

- a. Rodziny mają prawo do takich warunków ekonomicznych, które im zagwarantują odpowiadający ich godności poziom życia i pełny rozwój. Nie wolno pozbawiać ich prawa do nabywania i posiadania dóbr prywatnych, które sprzyjałyby stabilizacji życia rodzinnego; prawa dotyczące dziedziczenia i przekazywania majątku winny respektować potrzeby i uprawnienia członków rodziny.
- b. Rodziny mają prawo spodziewać się, że społeczeństwo, przewidując ich potrzeby, zapewni im pomoc w nadzwyczajnych wypadkach, takich jak przedwczesna śmierć jednego lub obojga rodziców, opuszczenie rodziny przez jednego z małżonków, w razie wypadku, choroby czy inwalidztwa, w razie bezrobocia lub wtedy, gdy rodzina musi ponosić dodatkowe ciężary związane ze starością, niedorozwojem fizycznym czy umysłowym któregoś ze swych członków, czy też w związku z wychowaniem dzieci.
- c. Osoby starsze mają prawo do tego, by mieć zapewnione miejsce - we własnej rodzinie lub, gdy jest to niemożliwe, w instytucjach do tego powołanych - gdzie mogłyby dożywać swej starości, wykonując czynności dostosowane do ich wieku i zapewniające im udział w życiu społecznym.
- d. Prawa i potrzeby rodziny, a w szczególności wartość jedności rodzinnej, winny być uszanowane również w polityce i ustawodawstwie karnym w taki sposób, aby więźniowie mogli pozostawać w kontakcie ze swoimi rodzinami, a rodziny w okresie uwięzienia któregoś ze swych członków otrzymywały niezbędne wsparcie.

ARTYKUŁ 10

Rodziny mają prawo do takiego systemu społecznego i gospodarczego, w którym organizacja pracy umożliwia członkom rodziny wspólne życie i nie zagraża jedności, powodzeniu i stabilności rodziny, zapewniając jednocześnie możliwość zdrowego wypoczynku.

- a. Wynagrodzenie za pracę winno być wystarczające do założenia i godnego utrzymania rodziny, czy to dzięki odpowiedniej płacy, określonej jako "płaca rodzinna", czy też dzięki innym środkom społecznym, jak zasiłki rodzinne bądź wynagrodzenie pracy domowej jednego z rodziców; powinno być ono takie, aby matka nie była zmuszona do pracy poza domem ze szkodą dla życia rodziny, a zwłaszcza wychowywaniadzieci.
- b. Należy uznać i szanować pracę matki w domu, zgodnie z wartością, jaką przynosi ona rodzinie i społeczeństwu.

ARTYKUŁ 11

Rodzina ma prawo do mieszkania odpowiedniego dla życia rodzinnego i dostosowanego do

liczby jej członków, w miejscu zapewniającym podstawowe usługi konieczne do życia rodziny i wspólnoty.

ARTYKUŁ 12

Rodziny migrantów mają prawo do takiej samej ochrony społecznej, jaka przysługuje innym rodzinom.

- a. Rodziny imigrantów mają prawo do poszanowania własnej kultury oraz do wsparcia i opieki koniecznej dla ich włączenia się we wspólnotę, do której wnoszą swój wkład.
- b. Emigranci zatrudnieni w jakimś kraju mają prawo do jak najszybszego sprowadzenia swoich rodzin.
- c. Uchodźcy mają prawo oczekiwać ze strony władz publicznych i organizacji międzynarodowych pomocy w połączeniu się z własnymi rodzinami.

Rzym, 1983 r.

Przypisy:

1. Rerum novarum, 9; Gaudium et spes, 24.
2. Pacem in terris, 1; Gaudium et spes, 48, 50; Familiaris consortio, 19; Codex Iuris Canonici, 1056. 3. Gaudium et spes, 50; Humanae vitae, 12; Familiaris consortio, 28.
4. Rerum novarum, 9-10; Familiaris consortio, 45.
5. Familiaris consortio, 43.
6. Gaudium et spes, 52; Familiaris consortio, 21.
7. Gaudium et spes, 52; Familiaris consortio, 42, 45.
8. Familiaris consortio, 45.
9. Familiaris consortio, 46.
10. Familiaris consortio, 6, 77.
11. Familiaris consortio, 3, 46.
12. Familiaris consortio, 46.
13. Rerum novarum, 9; Pacem in terris, 1; Gaudium et spes, 26; Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, 16, 1.
14. Codex Iuris Canonici, 1058 i 1077; Powszechna Deklaracja..., 16, 1.
15. Gaudium et spes, 52; Familiaris consortio, 81.
16. Gaudium et spes, 52; Familiaris consortio, 81-82.
17. Gaudium et spes, 52; Codex Iuris Canonici, 1057 § 1; Powszechna Deklaracja..., 16, 2. 18. Gaudium et spes, 52.
19. Dignitatis humanae, 6.
20. Gaudium et spes, 49; Familiaris consortio, 19, 22; Codex Iuris Canonici, 1135; Powszechna Deklaracja..., 16, 1.
21. Populorum progressio, 37; Gaudium et spes, 50, 87; Humanae vitae, 10; Familiaris consortio, 30, 46.
22. Familiaris consortio, 30.
23. Familiaris consortio, 30.
24. Gaudium et spes, 50.
25. Gaudium et spes, 51; Familiaris consortio, 26.
26. Humanae vitae, 14; Kongregacja Doktryny Wiary: Deklaracja o przerywaniu ciąży, 18 XI 1974; Familiaris consortio, 30.
27. Jan Paweł II: Przemówienie do Papieskiej Akademii Nauk, 23 X 1982.
28. Powszechna Deklaracja..., 25, 2; Deklaracja Praw Dziecka, preambuła i 4.
29. Powszechna Deklaracja..., 25, 2.
30. Familiaris consortio, 41.
31. Familiaris consortio, 77.
32. Divini magistri, 27-34; Gravissimum educationis, 3; Familiaris consortio, 36; Codex Iuris Canonici, 793, 1136.
33. Familiaris consortio, 46.
34. Gravissimum educationis, 7; Dignitatis humanae, 5; Jan Paweł II: Wolność religijna i Akt Końcowy z Helsinek (list do szefów państw sygnatariuszy Aktu Końcowego z Helsinek), 4 b; Familiaris consortio, 40; Codex Iuris Canonici, 797.
35. Dignitatis humanae, 5; Familiaris consortio, 37 i 40.
36. Dignitatis humanae, 5; Familiaris consortio, 40.

37. Familiaris consortio, 40; Codex Iuris Canonici, 796.
38. Paweł VI: Orędzie na 3 Światowy Dzień Środków Masowego Przekazu, 1969; Familiaris consortio, 76.
39. Familiaris consortio, 46.
40. Rerum novarum, 10; Familiaris consortio, 46; Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych, 17.
41. Gaudium et spes, 48, 50.
42. Dignitas humanae, 5; Wolność religijna i Akt Końcowy z Helsinek, 4 b; Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych, 18.
43. Familiaris consortio, 44, 48.
44. Apostolicam actuositatem, 11; Familiaris consortio, 46, 75.
45. Familiaris consortio, 44-45.
46. Laborem exercens, 10, 19; Familiaris consortio, 45; Powszechna Deklaracja..., 16, 3 i 22; Międzynarodowy Pakt Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych, 10, 1.
47. Mater et magistra, 11; Laborem exercens, 10; Familiaris consortio, 45; Powszechna Deklaracja..., 22, 25; Międzynarodowy Pakt Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych, 7, a ii.
48. Familiaris consortio, 45-46; Powszechna Deklaracja..., 25, 1; Międzynarodowy Pakt Praw Gospodarczych, Społecznych i kulturalnych, 9, 10, 1 i 10, 2.
49. Gaudium et spes, 52; Familiaris consortio, 27.
50. Laborem exercens, 19; Familiaris consortio, 77; Powszechna Deklaracja..., 23, 3.
51. Laborem exercens, 19; Familiaris consortio, 23 i 81.
52. Laborem exercens, 23.
53. Apostolicam actuositatem, 8; Familiaris consortio, 81; Międzynarodowy Pakt Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych, 11, 1.
54. Familiaris consortio, 77; Europejska Karta Społeczna, 19.

Z poważaniem

RZECZNIK PRASOWY – CZŁONEK ZARZĄDU GŁÓWNEGO ZChR

Paweł Czyż

www.twitter.com/rzecznikZChR

tel. 798297781

1. Wyrażam zgodę na podanie do wiadomości publicznych moich pełnych danych osobowych oraz danych organizacji na potrzeby publikacji w Biuletynie Informacji Publicznej.
2. Wnoszę o informowanie nas o wszystkich działaniach Urzędu w sprawie tej petycji na adres e-mail: rzecznikprasowy@zchr.pl

www.zchr.pl

www.facebook.com/partia.zchr

partia.zchr@gmail.com

Od: rzecznikprasowy@zchr.pl
Wysłano: 28 grudnia 2021 12:32
Do: Sejmik
Temat: PETYCJA W SPRAWIE PRZYJĘCIA KARTY PRAW RODZINY
Załączniki: Karta województwo dolnośląskie.pdf

ZJEDNOCZENIE CHRZEŚCIJAŃSKICH RODZIN

www.zchr.pl

Warszawa, 28.12.2021 r.

W załączeniu petycja skierowana do Przewodniczącego Sejmiku Województwa Dolnośląskiego Andrzeja Jarocho w sprawie przyjęcia przez Województwo Dolnośląskie Karty Praw Rodziny. Prosimy o zwrotne potwierdzenie otrzymania.

Biuro Prasowe Zjednoczenia Chrześcijańskich Rodzin